

ĎÁBLÍK

Elektronický měsíčník pro členy a přátele Cally • Číslo 149 • Vychází 30. listopadu 2015

Milí čtenáři,

Jihočeský kraj, ale nejen on, chystá svoji novou koncepci nakládání s odpady. Jmenuje se Plán odpadového hospodářství a je zpracováván pro roky 2016 až 2025. A tak se můžeme ptát - bude méně odpadu? A ten, co vznikne, se bude ve větším množství recyklovat? Skončí ho méně na skládkách?

To poslední dozajista. Celý plán vznikl ve velkém spěchu kvůli penězům z evropských operačních programů, které by měly pomoci financovat plánované spalovny odpadů. Nikoliv jednu celokrajskou, ale v plánu se objevují úvahy o menších spalovnách v Táboře, Písku, Kaplici, Strakonících či Vimperku a o spalování v Lišově upraveného spalitelného odpadu v Teplárně České Budějovice. Vlastně se již nemá říkat spalovna, ale pro lepší akceptovatelnost byl název „přemalován“ na zařízení pro energetické využití odpadů.

Takové spalovny ale potřebují mít stálý a dostatečně velký tok spalitelného materiálu. Takže jestli Jihočeský kraj recykluje jen čtvrtinu na jeho území vznikajících komunálních odpadů a zaostává přitom za 30% průměrem České republiky, má být vzdálený cíl velmi neambiciózní – recyklace pouhých 38 %. Tím zůstane dost i pro spalovny. Taková zařízení ale nejsou nic levného, spalování je velmi drahý způsob, jak s odpady nakládat. Čekejme tedy výrazné navyšování příslušných plateb v rodinných rozpočtech. Ale to zástupcům naší krajské samosprávy nevadí.

Pátečně odpolední veřejné projednání v rámci hodnocení vlivů odpadového plánu na životní prostředí v sále krajského zastupitelstva bylo jedním z nejhorších zážitků, jaké jsem na obdobných akcích zažil. Od předsednického stolu se ozývaly neustálé výpady směrem k nám, několika vystupujícím zástupcům ekologických organizací a obviňování z agitace, účelového vytahování argumentů atd. Prostě bychom neměli kazit dojem z papírových cílů odpadového byznysu.

A tak se mi vybavila celkem vypovídající příhoda z letošního Dne bez aut, respektive Ekotrhu na českobudějovickém náměstí. Jako obvykle tu jednu z největších „atrakcí“ měla recyklační firma EKO-KOM a kolem ní hnízda různobarevných „popelnic“ na tříděný odpad, jediné na celém náměstí. Měl jsem potřebu vyhodit plastový obal a tak jsem se vydal k oněm nádobám. Jaké však bylo mé překvapení, když mi přítomný pracovník zabránil cokoliv do nich vhodit, že jsou jen na ukázkou. Asi jako věty o předcházení vzniku odpadů a jejich prioritní recyklaci v krajském odpadovém plánu.

Edvard Sequens

V OBSAHU TAKÉ NAJDETE

Možná povrchová těžba grafitu v jižních Čechách	str. 3-4
Ze šumavské PR kuchařky – 3. část	str. 4-7
Calla obnovuje tůně v jihočeských pískovných	str. 7-8
Hlubinné úložiště jako jediné řešení pro odpad z Dukovan a Temelína?	str. 8-9
Lososi a bahenní byliny – brzdy pokroku	str. 14
Pozvánky na akce	str. 21-23

Významné evropské země brání Junckerovu pokusu o změnu zákonů na ochranu přírody

Evropská legislativa chránící vzácnou přírodu získala masivní podporu, když devět velkých evropských států včetně Německa, Polska a Francie vyzvalo k jejímu zachování.

Směrnice o ptácích a o stanovištích, kterými se řídí evropská soustava chráněných území Natura 2000, procházejí v současné době hodnotícím procesem vedeným Evropskou komisí. Hodnocení probíhá ve znepokojivé atmosféře. Předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker totiž veřejně mluvil o svých plánech na "fúzování a přepracování" obou směrnic tak, aby byly více vstřícné byznysu.

Ministři životního prostředí Německa a osmi dalších evropských států však napsali společný dopis komisaři pro životní prostředí Karmenu Vellovi, v němž požadují zachování směrnic v současném znění. Argumentují, že pravidla mají zásadní význam pro ochranu evropské přírody, a vyzývají Evropskou komisi, aby se soustředila na jejich důsledné dodržování. K dopisu se připojily Polsko, Francie, Španělsko, Itálie, Slovinsko, Rumunsko, Chorvatsko a Lucembursko.

Všechny signatářské země představují 63 % obyvatel EU. Česko však mezi signatáři chybí.

Zdeněk Vermouzek, ředitel České společnosti ornitologické, k tomu řekl: „*Mrzí mne, že na dopise chybí podpis českého ministra životního prostředí Richarda Brabce, když Česko, i podle opakovaných ujištění jeho vlastního úřadu, má stejný názor.*“

Půl milionu lidí v oficiální veřejné konzultaci, kterou letos v létě pořádala Evropská komise, požadovalo zachovat současnou legislativu. Šlo o zdaleka největší počet účastníků jakékoli veřejné konzultace v historii Evropské unie. Natura 2000 úspěšně chrání přírodu a vrací do naší krajiny vzácné živočichy a rostliny. Napomohla úspěšné záchraně a návratu řady typických evropských zvířat, jako jsou vlk, orel mořský nebo tuleň obecný. Pečuje také o nejvzácnější místa v české přírodě, například krkonošskou tundru, šumavská rašeliniště nebo orchidejové louky v Bílých Karpatech.

Tisková zpráva ČSO, Beleco, Hnutí DUHA a Zeleného kruhu

Evropské směrnice na ochranu přírody mají podporu

Ještě jednou děkujeme všem, kteří podpořili kampaň Klenoty přírody v ohrožení (Nature Allert). V pátek 20. listopadu proběhla v Bruselu konference o budoucnosti evropských směrnic na ochranu přírody, jejichž zachování v kampani podpořilo více než půl milionu Evropanů. Konference se zúčastnili zástupci národních i regionálních vlád, podnikatelského sektoru i neziskovek.

„*Závěrečné poselství bruselské konference: Ochrana přírody by nikdy neměla být považována za hrozbu, ale za příležitost a společný zájem! Jasněji to snad být řečeno nemohlo!*“ napsal přímo z jednacího sálu ředitel ČSO Zdeněk Vermouzek. Vyhráno sice ještě není, zatím to však se směrnicemi vypadá dobře.

Jiří Řehounek

Možná povrchová těžba grafitu v jižních Čechách

Žijeme v nejbližším okolí nebo přímo v malé vesnici Hosty, vzdálené přibližně 6 km od Týna nad Vltavou, kde se mimo krásné přírody nachází také chráněné ložiskové území nerostu grafit. Do začátku loňského roku jsme tento fakt jako obyvatelé nevnímali. Věděli jsme, že historicky se na Hostecku grafit dobýval, ale to představovalo minulost. Na procházce jste maximálně mohli narazit na pozůstatky těžby v podobě již zavalených štol.

Loni jsme se ovšem dozvěděli, že jedna firma usiluje o otevření povrchového lomu grafitu na zmíněném CHLÚ. Většina obyvatel obce s tímto záměrem nesouhlasí a otevření povrchového lomu si nepřeje. Z důvodů ochrany přírody na Vltavotýnsku jsme založili spolek Za čisté Vltavotýnsko z. s. a od té doby se neustále snažíme shánět informace, kontaktovat odborníky a informovat obyvatele o možných důsledcích povrchové těžby. Sepsali jsme petici, dosud se nám podařilo sesbírat přibližně 6 500 podpisů.

Těžba by měla probíhat přibližně 300 m vzdálená od nejbližších obydlí. Rozlohou je plánován lom na přibližně 35 ha, centrum zastavěné části obce má pro srovnání přibližně 30 ha. V obci není vodovod, všichni jsou závislí na vlastních zdrojích vody. Máme obavy zejména z nadměrného hluku, prachu, možného znečištění nebo ztráty spodních vod a mnoha dalších negativních faktorů spojených s povrchovou těžbou.

Neustále si klademe otázku, proč by se měl grafit těžit nyní? Veškerá produkce by s největší pravděpodobností šla na export, s tím se ani firma usilující o těžbu netají. Zlikvidujeme si krajinu v České republice pro zisk jednoho podnikatelského subjektu? Stát by z této těžby za současně nastavených podmínek měl minimum. Je rozumné v dnešní době, kdy je otevřeno mnoho jiných, kvalitativně hodnotnějších ložisek po světě, rozprodat národní bohatství?

A z jakého důvodu těžit povrchově? Dle názoru námi dotázaných odborníků

je toto ložisko bohaté, ale nejenom na povrchu, grafitová žíla jde do hloubky přibližně 300m. Tím, že by se povrchově vytěžilo prvních 50m, zbytek by byl znehodnocen pro další těžbu. V současné době se na našem území grafit nikde netěží. V jižních Čechách byl těžen na Českokrumlovsku hlubinným způsobem, v 50. letech byl těžen na Hostecku způsobem mlýnkován, tzn. kombinací hlubinné a povrchové těžby. Povrchový grafitový lom dosud na území jižních Čech otevřen nikdy nebyl. Proč zatěžovat dosud relativně jednu z nejčistších oblastí ČR, jižní Čechy, velkým povrchovým lomem?

V současné době oznámila firma na portálu CENIA zahájení procesu EIA pro záměru „Dobývací prostor a těžba grafitu v lomu Hosty“. Na konci října uplynula lhůta pro podání připomínek ve Zjišťovacím řízení. Obec Hosty zaslala 23 připomínek proti tomuto záměru, město Týn nad Vltavou 32, stejně tak přilehlé obce Chrástřany a Všemyslice se vyjádřily negativně. Ze 137 trvale žijících obyvatel obce Hosty nad 18 let podepsalo Prohlášení k zachování stávající krajiny a nesouhlas s povrchovým lomem 113 obyvatel, což představuje 83 %. Hejtmán za Jihočeský kraj zaslal také nesouhlasné stanovisko. Dále se vyjadřovalo

mnoho jednotlivců i podnikatelů, kteří v okolí žijí a podnikají zejména v cestovním ruchu. Také sdružení Calla poslalo své připomínky. EIA byla vyhlášena v I. kategorii, což zajišťuje, aby proběhl celý proces. Samozřejmě budeme nadále usilovat o zastavení tohoto záměru, jelikož jsme přesvědčeni, že negativní dopad povrchového dobývání na lokalitu a život obyvatel by byl značný.

Proces EIA i následná řízení vnímáme jako možnost tento problém včas řešit. Ani v jednom případě námi zjišťovaných pohledů na těžbu jsme se z řad odborníků nesetkali s názorem, že těžba je výhodná, bezpečná, šetrná k životnímu prostředí a zdravotně jistě nezávadná. Pokud máte zájem o další informace k tématu nebo byste nám chtěli pomoci, navštivte stránky www.zacistevltavotynsko.cz, kde naleznete jak dokumenty, reportáže, články a informace včetně kontaktů na sbírání petičních podpisů. Dále nás můžete kontaktovat na e-mailu: zacistevltavotynsko@seznam.cz. Budeme rádi, pokud se nás svým podpisem, radou nebo pomocí rozhodnete podpořit. Děkujeme.

Iva Blechová a Petra Buligová, spolek Za čisté Vltavotýnsko z. s.

Ze šumavské PR kuchařky – 3. část

Třetí částí uzavíráme v Ďáblíku rozsáhlý článek Jaromíra Bláhy o nestandardních praktikách vedení Správy NP Šumava za ředitelů Jana Stráského a Jiřího Mánka.

Konektor

Jiří Mánek ovšem najal ještě další agenturu — PR.Konektor. Ta za peníze státu pracovala nejen na propagaci Jiřího Mánka (v reportu najdeme například položku „příprava a distribuce rozhovorů — Jiří Mánek“, i když byl tehdy ještě ředitelem Jan Stráský), ale vypracovala i komunikační strategii a mediální plán pro další roky, který zahrnoval osobní propagaci budoucího ředitele, kterým se Jiří Mánek skutečně stal.

Agentura PR.Konektor naučila správu parku, zejména mluvčího Pavla Pechouška, jak pracovat s novináři. Součástí toho tvořily i zajímavé triky; třeba „mediální pressing“ poznali na vlastní kůži nezávislí a zvědaví novináři, například z Aktuálně.cz, Českého rozhlasu či České televize, kteří se nebáli odhalovat

průšvihy Jiřího Mánka. Opakované a vytrvalé stížnosti mluvčího Pechouška, které muselo vedení médií prověřovat a odpovídat na ně, vedlo u některých k autocenzuře a u některých přispělo k celkovému znechucení, kvůli kterému dali nakonec výpověď. Další zajímavé metody nabízela agentura pro spolupráci na následující roky — například „aktivní vstup do redakčních mediálních výstupů/neutralizace přebírání nežádoucích informací dalšími médii“. Na tom se otevřeně ukazuje, co všechno umí vlivné PR agentury v médiích zařadit.

Atypickou součástí dodávky PR.Konektor tvořilo sedm anket. Ve skutečnosti byla ale v NP Šumava realizována ve velmi malém rozsahu jen jedna. Pokládala návštěvníkům mimo jiné třeba takovéto otázky: „Jste pro další rozšiřování bezzásahového území a rozšíření území se zákazem vstupu pro turisty?“ nebo „V NP Šumava odumřelo kvůli experimentu s kůrovcem jen za posledních pět let na tři miliony smrků. Myslíte si, že si Česká republika může dovolit ztrátu 30 miliard korun (cena za 1 m³ dřeva — 1000 Kč)?“ Kauzou hrubě manipulativní ankety se zabýval i

profesní časopis Marketing & Media a Sdružení agentur pro výzkum trhu a veřejného mínění. PR.Konektor totiž není jako agentura způsobilá provádět průzkumy veřejného mínění. Když se M&M ptal náměstka ředitele správy parku Jiřího Mánka, který práci agentuře PR.Konektor zadával, proč oslovil PR agenturu, a ne výzkumnou agenturu, řekl, že „na tuto otázku neumí odpovědět“. A každý, kdo by si chtěl na anketu posvítit, má smůlu: primární data neexistují — správa parku je nemá a PR.Konektor je údajně skartoval.

Ještě podivuhodnějších je ovšem dalších šest anket. Agentura PR.Konektor je měla dle výstupních zpráv údajně uskutečnit na vzorku občanů v Praze, Brně a Českých Budějovicích. Naprostá většina otázek je přitom jako podklad pro jakékoliv rozhodování nepoužitelná. Co lze například vyvodit z odpovědi na otázku „Myslíte si, že na zvolený přístup k řešení problémů v NP Šumava hraje určitou roli i to, že Jan Stráský zde bydlí?“

Správa NP Šumava zaplatila z veřejných peněz za práci PR.Konektor téměř čtvrt milionu korun plus DPH. Dodejme, že PR.Konektor je personálně propojená (ti samí lidé, ta samá adresa, jen jedna tečka navíc v názvu) s PR Konektor, dvorní PR agenturou ODS.

Udržet konflikt

To vše ale Jiřímu Mánkovi a ODS nakonec nepomohlo. ODS byla volbami na podzim 2013 smetena a Jiří Mánek posléze novým ministrem životního prostředí odvolán. Změnil se postavení a práce PR agentur v této kauze v situaci, kdy část médií vlastní předseda nové vládní strany? Bude Andrej Babiš, který zároveň vlastní velké těžbařské firmy, jako je Wotan Forest, a. s., či Uniles, a. s., dále podporovat nového ředitele parku Pavla Hubeného, který chce v národním parku chránit přírodu? A neopustí ředitel Hubený svá předsevzetí?

Zatím je jisté jen to, že Babiš nepodporuje zájmy Dlouhého jihočeské chobotnice. Tím pádem zbývá senátoru Jirsovi (ODS) a hejtmanu Zimolovi (ČSSD) s developery a spekulanty s pozemky v zádech poslední trumf: starostové šumavských obcí a místní obyvatelé, kteří nepřijali myšlenku národního parku. Potřebují udržet konflikt mezi místními lidmi a ochránci přírody. A protože většina místních lidí developerům nefandí, zbývá opět jen kůrovec jako zástupný problém. K tomu ale potřebují kontrolovat informace, které se k normálním lidem na Šumavě dostávají. A tuto kontrolu mají.

Z tištěných médií jsou nejsledovanější regionální Deníky. Hnutí DUHA spočetlo články s komentáři a názory k problematice NP Šumava publikované jihočeskými Deníky (Českobudějovický, Jindřichohradecký, Písecký, Českokrumlovský, Prachatický, Strakonický a Táborský deník) za období 1. 1. 2013 až 15. 2. 2015. Za tu dobu Deníky publikovaly 57 článků (a jednu placenou inzerci) vyjadřující jednostranně názory odpůrců národního parku (kácení kůrovcem napadených stromů i v jádrových oblastech, výstavba lanovky na Hraničnick, podpora Jiřího Mánka, který uvedené prosazoval), z toho 12 článků napsal senátor Jirsa. Slovo Hnutí DUHA v negativní konotaci články zmiňují 45x (z toho 25x jde o články senátora Jirsy).

Oproti tomu publikovaly deníky ve sledovaném období pouze 13 článků vyjadřujících jednostranně názory zastánců národního parku (ponechání jádrových oblastí divočině, nesouhlas s neúměrnou

zástavbou a velkými stavebními projekty). Hnutí DUHA žádalo v uvedené době redakci dvakrát o zveřejnění reakce na články Tomáše Jirsy, ve kterých Hnutí DUHA napadal. Dále žádalo o zveřejnění komentáře k návrhu zákona o NP Šumava, který byl na stránkách jihočeských Deníků rozebírán. Ve všech třech případech redakce zveřejnění odmítla (dvakrát v rozporu s tiskovým zákonem).

Prostor, který šéfredaktorka jihočeských Deníků Alena Pancerová poskytuje senátoru Tomáši Jirsovi z ODS, je zcela nadstandardní, stejně jako způsob, jakým tlumí názory ochránců přírody. Zamítá zejména příspěvky kritické vůči Jirsovi a reakce uvádějící na pravou míru nepravdivá obvinění, která mu otiskuje. Prý máme reakce posílat rovnou senátorovi e-mailem, a ne do Deníků, kde pro ně nehodlá vytvářet prostor, protože Jirsa je na rozdíl od vědců či ochránců přírody zvolený lidem. Důslednost šéfredaktorky Pancerové bylo vidět v momentě, kdy dal redaktor Českokrumlovského deníku po otištění rozsáhlého rozhovoru s Tomášem Jirsou stejný prostor profesorovi Pavlu Kindlmannovi z Akademie věd, v němž profesor Jirsu kritizoval. Redaktor ve sloupku názorů a komentářů otiskl rovněž svůj názor, ve které se přiklonil k profesorovi Kindlmannovi, aby vzápětí redakci po „dohodě“ se šéfredaktorkou opustil a stal se nezaměstnaným.

Pikantní na této události je i její dohra: právní zástupce senátora Jirsy zaslal Kindlmannovi, který patří k nejméně veřejně vystupujícím vědcům, výhrůžný dopis a posléze na něho podal žalobu, kterou profesorův obhájce označuje za pokus o zastrašování. Oním Jirsovým právním zástupcem je JUDr. Jiří Trnka, bývalý vedoucí oddělení na Krajském úřadu Jihočeského kraje, trestně stíhaný a později odsouzený za machinace s evropskými penězi při rozdělování evropských dotací z regionálního operačního programu v kauze ROP Jihozápad. Ani tohle ovšem není žádná nová taktika. V zahraničí je označována jako tzv. SLAPPS — Strategic Lawsuits Against Public Participation, strategie žalob korporací či představitelů antienvironmentalismu. Zde se objevila již v 70. letech. Žaloby většinou nebývají úspěšné, jejich cílem však není vyhrát soudní spor, nýbrž zaměstnat protivníka, ekologickou organizaci, jednotlivce, vědce — zvýšit tlak na jejich zdroje finanční i lidské a přinutit je přestat se angažovat v dané věci.

Celý případ také podtrhuje, jak důležité je pro senátora Tomáše Jirsu udržet nenávisť části místních lidí vůči ochráncům přírody a zachovat na Šumavě konflikt. Bez něj by trosky plánů se Šumavou pánů z Hluboké vzaly zcela za své. Kontrola regionálního tisku je jedním z důležitých nástrojů, který to umožňuje.

Kanály StB v proměnách času

Přejděme ale nakonec od médií a lobbismu k jiným způsobům tvarování veřejného mínění, které PR používá a na Šumavě použila. Relativně novou, zato hojně využívanou možnost představují sociální sítě. Falešné profily na Facebooku, skrze které pracovníci PR agentur šíří informace a zasahují do diskusí, jsou všeobecně známým nástrojem. Uplatnili je i v diskusích o Šumavě.

Ze všech metod PR práce ovšem nejlépe účinkuje osobní sdělení a osobní svědectví. Je nejpřesvědčivější a dostane se i k lidem, kteří nečtou noviny a nemají Facebook. Mezi nejmocnější dezinformace šířené ústními kanály na Šumavě během blokády i po ní patřilo „aktivisti jsou za to sezení u stromů dobře placení“. Nemusím asi líčit, jak zafungovala a jak upravovala obraz a legitimitu názorů ochránců přírody v očích místních lidí.

Nejde přitom o nic nového. Objevila se jak u blokády výstavby Temelína, tak u první blokády kácení v Trojmezenském pralese v roce 1999. Tam se nás okamžitě, již třetí den po zahájení blokády, ptali turisté, jestli je pravda, že jsme za to placení. Informaci měli zjevně od místních lidí, například od svých ubytovatelů. Pikantní bylo, že za sezení u stromů jsme měli údajně dostávat stejnou taxu jako v případě dávných blokády Temelína — stejná částka, stejná měna. Distributor dezinformace se ani neobtěžoval změnit rakouské šilinky na věrohodnější měnu. Přesto tomu lidé věřili. Proč by to také jinak ti aktivisté dělali, že?

Krátce poté na správu národního parku, která kácení v prvních zónách nařídila, nastoupil JUDr. Pavel Borovka, dříve major StB, náčelník odboru, do jehož kompetencí spadaly na krajském štábu Federálního ministerstva vnitra mimo jiné dezinformace a provokace. Na správě parku měl na starosti právní služby a poskytování informací veřejnosti. Síť kontaktů — kanálů pro šíření (dez)informací, které fungovaly ještě dlouho po pádu komunistického režimu, si přinesl s sebou. Fungují asi nejen v pohraničí dodnes, jen jejich trhliny vznikající zubem času už dnes

zaceluje někdo jiný než StB.

Stejný scénář, jen s jinými aktéry se zopakoval při blokádě kácení na Ptačím potoce v roce 2011. Na šíření dezinformace o placených aktivistech se podílel i Jiří Mánek osobně: „Spekuluje se o tom, že to blokádisté mají jako placenou brigádu, spekuluje se o ceně 800 Kč na den,“ říkal dokonce i v médiích. Neotřesitelná jistota místních o tom, že ochránci to dělají kvůli tučným odměnám, ale mohla mít původ nejen v ústně šířené fámě. Setkal jsem se s tvrzením, že „však se tím chlapům v hospodě chvástal jeden z aktivistů“. Po Šumavě kolují i další podobná „svědectví“. Jestli je to pravda, jedná se o použití další záludné metody, jak diskreditovat ekologické organizace — nasazení provokatéra, který se vydává za ekologického aktivistu. Ostatně některé PR agentury takové „služby“ aktivně nabízejí. V reklamní brožuře Burson-Marsteller, jejímž českým partnerem je Bison & Rose, se dočtete: „Společnosti jsou často postaveny před dlouhodobé problémy způsobené zájmem aktivistů... Specialisté Burson-Marsteller mají dlouholeté zkušenosti s pomocí klientům vypořádat se s takovými záležitostmi. Zdařilo se jim proniknout do klíčových aktivistických skupin...“ Snad nejbrutálnější případ použití provokace PR agenturou známe ze Spojených států, kde provokatér přesvědčil duševně vyšinutého člověka, který se hlásil k hnutí za práva zvířat, aby se pokusil spáchat atentát na majitele firmy provádějící pokusy na zvířatech. Z ochránců zvířat se šmahem stali teroristé. Buďme rádi, že až tak daleko PR agentury na Šumavě zatím nezašly.

Jaromír Bláha, Hnutí DUHA, psáno pro Sedmou generaci

Calla obnovuje tůň v jihočeských pískovnách

Drobné tůňe a mokřady jsou v naší krajině vzácnými stanovišti pro mnoho ohrožených živočichů i rostlin. Časem ale zarostou, zaplní se různým materiálem z okolí a ohrožené druhy z nich opět mizí. Proto Calla letos na podzim dvě takové tůňe obnovuje.

Obě místa se nacházejí v přírodovědně cenných pískovnách, jejichž ochraně se Calla dlouhodobě věnuje. V přechodně chráněné ploše Pískovna u Žemličky nedaleko Hluboké u Borovan, jejíž vyhlášení Calla iniciovala, již proběhla obnova největší tůňe, kde se rozmnožují chránění obojživelníci. Zajímavostí této lokality je, že zde žijí všechny tři druhy čolků, s nimiž se můžeme v jižních Čechách setkat, tedy čolek velký, horský a obecný. V Pískovně u Výskoku nedaleko Slavošovic pak dojde k vytvoření nové tůňe, která má postupně nahradit tůň stávající.

„Běžný návštěvník některé z opuštěných pískoven si nejprve všimne zelených skokanů a na jaře i dalších

obojživelníků, kteří jsou nejnápadnější. Nejde však pouze o ně. Tůň a jejich blízké okolí hostí i celou řadu dalších ohrožených i běžných druhů, které v okolní krajině obtížně nacházejí vhodná stanoviště," vysvětluje Jiří Řehounek z Cally.

O přírodních hodnotách Pískovny u Žemličky se mohou turisté a další návštěvníci dozvědět z informačního panelu, který stojí o vjezdu. Obě pískovny jsou na pozemcích Lesů ČR, konkrétně lesní správy Třeboň, která ochotně vyhověla žádosti Cally o souhlas s úpravami tůní.

„Obě lokality vnímáme jako místa, kde můžeme svým citlivým přístupem a úpravou lesnického hospodaření přispět k ochraně ohrožených druhů a podpoře přirozených procesů v ekosystému. Dokladem funkčnosti tohoto přístupu je fakt, že jsme před časem souhlasili s vyhlášením přechodně chráněné plochy Pískovna u Žemličky,“ říká Jaroslav Karas, specialista ochrany přírody a zástupce krajského ředitele podniku Lesy ČR v Českých Budějovicích.

Některé ohrožené druhy žijící v pískovně také potřebují, aby v pískovně zůstaly plošky holého písku a rozvolněné trávníky. Jednou z možností, jak taková místa dlouhodobě zachovat, může být také sešlap vegetace lidmi.

„Smyslem přechodně chráněné plochy Pískovna u Žemličky rozhodně nejsou zákazy vstupu. Chtěli bychom naopak všechny zájemce o přírodu pozvat k její návštěvě. Zní to paradoxně, ale na podobných místech návštěvníci přírodě prospívají. To samé samozřejmě platí i o Pískovně u Výskoku,“ uzavírá Jiří Řehounek.

Tisková zpráva Cally

Hlubinné úložiště jako jediné řešení pro odpad z Dukovan a Temelína?

Začíná veřejné posouzení dopadů koncepce nakládání s vyhořelým jaderným palivem

Dlouhodobé skladování, konečné hlubinné úložiště v tuzemsku, mezinárodní úložiště nebo snad zahraniční přepracování? Pro tisíce tun vyhořelého jaderného paliva z Dukovan a Temelína, které zůstává nebezpečné po statisíce let, neexistuje ideální, bezproblémové řešení. Ale jeho volba by měla být řádně odůvodněna, diskutována a měla by pro něj existovat společenská shoda. Příležitost nabízí právě zahájený veřejný proces posouzení dopadů „Aktualizace Koncepce nakládání s radioaktivními odpady a vyhořelým jaderným palivem“ na životní prostředí a zdraví lidí.

Každý může v následujících dvaceti dnech zaslat na Ministerstvo životního prostředí své vyjádření, jaké varianty naložení s radioaktivními odpady by měly být posouzeny a jaké konkrétní dopady na životní prostředí a veřejné zdraví mají být vyhodnoceny. V příštím roce by pak tyto měly být předloženy veřejnosti k další diskusi ve zpracovaném posudku.

Úporné zaměření Ministerstva průmyslu a obchodu a Správy úložišť radioaktivních odpadů (SÚRAO) na jedinou variantu – nalezení finální lokality pro hlubinné úložiště na území České republiky do roku 2025 a zprovoznění úložiště v roce 2065, vede k vážnému a mnoho let trvajícím sporu mezi státem a obyvateli i samosprávami desítek obcí, jejichž názor není respektován. Silový postup státu vedl k podání žalob obcí a spolků proti stanovení průzkumných území na všech sedmi lokalitách výtýpovaných pro uložení odpadu. I navzdory tomu mají průzkumné práce proběhnout v roce 2016.

Chybějící varianty nakládání s radioaktivními odpady byly jedním z důvodů, proč dnes platná koncepce přijatá vládou v roce 2002, dostala jako první koncepční vládní dokument [nesouhlasné stanovisko](#) Ministerstva životního prostředí na závěr hodnocení dopadů na životní prostředí (tedy v procesu, který je veden nyní).

Edvard Sequens z Cally řekl: „*Neexistuje dobré řešení problému jaderného odpadu, proto plánovat další reaktory a tisíce nových tun vyhořelého paliva je nezodpovědné vůči příštím generacím.*“

„*Dnes špatně vedené hledání úložiště by mělo být zastaveno. Řešení problematiky jaderných odpadů, jejichž nebezpečnost přetrvává věky, musí být postavené na koncepci přijaté širokým společenským konsensem a ne na dnešním prosazování kdysi zvolených technokratických nápadů.*“

Tisková zpráva Cally

Chcete se účastnit?

Oznámení Aktualizace Koncepce nakládání s radioaktivními odpady a vyhořelým jaderným palivem podle zákona č. 100/2001 Sb. v databázi CENIA: http://portal.cenia.cz/eiasea/detail/SEA_MZP237K

Text Aktualizace Koncepce nakládání s radioaktivními odpady a vyhořelým jaderným palivem na <http://www.nechcemeuloziste.cz/cs/aktuality/aktualizace-koncepce-nakladani-s-radioaktivnimi-odpady-a-vyhorelym-jadernym-palivem.html>

Podzimní setkání na téma hlubinné úložiště

Posledního září 2015 se v Praze setkali zástupci samospráv a spolků z úložišťových lokalit, kteří se musejí zabývat právními a geologickými tématy spojenými se stanovením průzkumných území nebo třeba s návrhem zákona na posílení práv obcí při hledání hlubinného úložiště. Ten představil předseda Pracovní skupiny pro dialog Karel Zrůbek, kritický pohled na navržené schéma pak přidal Oldřich Svoboda ze Zdravého domova Vysočina. Lidé v sedmi lokalitách v současnosti řeší žaloby proti rozhodnutí ministra životního prostředí povolit geologické průzkumy (s ohledem na časový posun ve vyřizování rozhodnutí ministerstvem, dvě lokality své žaloby teprve připravují). Prezentace právníka Pavla Douchy jim pomohla připravit se na další fáze procesu.

Jak by měl vypadat projekt geologických prací a jaký vliv mají samosprávy na jeho provedení se účastníci dozvěděli v prezentaci geologa Matěje Machka. Ten se dále věnoval ještě nedostatkům geologických kritérií pro výběr lokality. Porovnání vágních českých kritérií s přesně definovanými německými se zhostil jaderný odborník Dalibor Stráský.

Řešila se také blížící se podzimní veřejná debata o návrhu aktualizace Koncepce nakládání s radioaktivními odpady a vyhořelým jaderným palivem, k níž Daniel Vondrouš ze Zeleného kruhu přidal užitečné rady, jak jednat s politiky. Přítomní se také domluvili, že i v roce 2016 uspořádají Den proti úložišti jako společnou akci všech lokalit.

Na konci semináře pak už nic nebránilo zhlédnutí švýcarského filmu „Cesta na nejbezpečnější místo Země“ s českými titulky, který [je k dispozici zájemcům o promítání](#) a který bude rovněž na programu prosincového mezinárodního festivalu Ekofilm 2015 v Brně.

Prezentace:

<http://www.nechcemeuloziste.cz/cs/aktuality/seminar-hlubinne-uloziste-za-nasimi-humny.html>

Olga Kališová

Exkurze pro aktivisty z Tanzanie a z Německa

Zorganizovali jsme exkurzi pro právníčku Flavianu Charles z nevládní neziskové organizace The Legal and Human Rights Centre (LHRC) v Tanzanii v doprovodu Martina Kurze z Uranium Network v Německu. Flaviana totiž mezi 20. říjnem a 2. listopadem podnikala přednáškovou tour po evropských destinacích, aby se setkávala s politiky a veřejností v Hamburgu, Berlíně, Ženevě (zde navštívila Centrum světového dědictví UNESCO (WHC), Mezinárodní unie pro ochranu přírody (IUCN) a Organizace spojených národů (UNO)), ve Strasburgu (Evropský parlament) a aby si prohlédla místa spjatá s uranovým průmyslem, např. rekultivační práce na bývalém německém uranovém dole Wismut u města Chemnitz.

A při té příležitosti jsme pro ni na žádost Martina Kurze uspořádali tour také po českých ekologických zátěžích v důsledku uranové těžby, které bude DIAMO s pomocí miliard z Fondu soudržnosti Evropské Unie a státního rozpočtu řešit ještě několik desítek let. Vzhledem k nedávné úspěšné [akci s rumunským novinářem](#) jsme pro ni tedy vybrali uranové destinace [Stráž pod Ralskem](#) a [MAPE Mydlovary](#) (pro změnu místo Dolní Rožínky).

Cílem Flavianiny cesty je rozšiřovat povědomí o problémech s potenciální uranovou těžbou v Tanzanii. LHRC se od roku 2006 zabývá zjišťováním informací o průzkumné těžbě [v centrální a jižní části Tanzanie](#). V jižní části jde například o oblast Selous Game Reserve, která je na seznamu chráněných lokalit organizace UNESCO. Ve střední části se vyskytují mokřady a jedná se tedy o strategickou oblast s vodními zdroji, kde hlavní obživu místních lidí tvoří zemědělství a rybolov. Mezi aktivisty a širokou veřejností panují obavy ohledně bezpečnosti celého těžařského procesu. Vlastníci pozemků, kteří nesouhlasí s vyvlastněním, jsou vládou zastrášováni i uvěznováni. A především lidem chybí objektivní informace ze stran uranového průmyslu, co se týče zdravotních rizik. Koordinátor pro Komisi pro atomovou energii (IAEA) a jaderný vědec, Denis Mwalongo, [v rozhovoru pro The Citizen](#) v říjnu 2013 dokonce řekl, že žlutý koláč není škodlivý, protože se z něj neuvolňuje radioaktivní záření.

LHRC a další organizace se tedy snaží zmírnit tento neúctěšný stav v zemi, která je prolezlá korupcí a mystifikací nejen v souvislosti s těžbou uranu. I třeba tím, že přispívají k demokratičtějšímu právnímu rámci v Tanzanii monitoringem parlamentních voleb. Změnit uvažování lidí v tamním prostředí nejde

samozřejmě lehce. Jen pro ilustraci, pár dní po nedávných volbách 25. října policie vtrhla do kanceláře LHRC, kde zabavila 50 počítačů a vzala do vazby více než 20 zaměstnanců, a tato zpráva zastihla Flavianu právě v průběhu naší exkurze. I z těchto důvodů tedy Flaviana cestuje po dalších zemích, sdílí informace a usiluje o mezinárodní spolupráci v zabránění těžbě uranu ve své zemi.

Olga Kališová

Problém s bezpečnostními kontrolami v JE Dukovany

Jaderná elektrárna Dukovany řeší problém s bezpečnostními kontrolami. U potrubí v nejaderné i v jaderné části byly zjištěny nekvalitní rentgenové snímky. Podle informací z dnešního vydání Respektu byly „snímky trubek rozmazané, někdy byl místo potřebných tří různých snímků jednoho svaru jen okopírován stejný snímek a některé svary hrozící netěsností byly označeny jako bezchybné.“ Předsedkyně Státního úřadu pro jadernou bezpečnost Dana Drábová uvedla pro Respekt, že není vyloučené záměrné zanedbání kontrol, aby se zkrátila doba odstávky.

„Jaderná elektrárna Dukovany bývá často označována za velmi bezpečnou jadernou elektrárnu, která bezproblémově pracuje 30 let. Je otázkou, do jaké míry lze podkladům a zprávám, na základě kterých provozovatel JEDU toto tvrdí, důvěřovat. Ve světle posledních zjištění jen velmi těžko,“ říká Monika Machová Wittingerová.

Jaderná elektrárna Dukovany žádá v současné době o udělení licence k provozu za dobu své plánované životnosti. Prodloužení provozu se má obejít bez posouzení v rámci zákona 100/2001 Sb. (EIA). Tuto skutečnost kritizují české i zahraniční nevládní organizace.

„V souvislosti s trhlinami na potrubí je také třeba si položit otázku, v jakém stavu jsou důležité součásti elektrárny po třiceti letech provozování. Navýšení výkonu elektrárny z původních 1670 MW na 2000 MW, které provozovatel dokončil předloni je také poněkud v rozporu s plány na prodloužení provozu - vyšší výkon znamená vyšší zatěžování reaktorové nádoby, a tím zkrácení její životnosti. Vedle reaktorové nádoby jsou to právě potrubní soustavy, které jsou provozem elektrárny nejvíce namáhány,“ doplňuje Daniela Magersteinová.

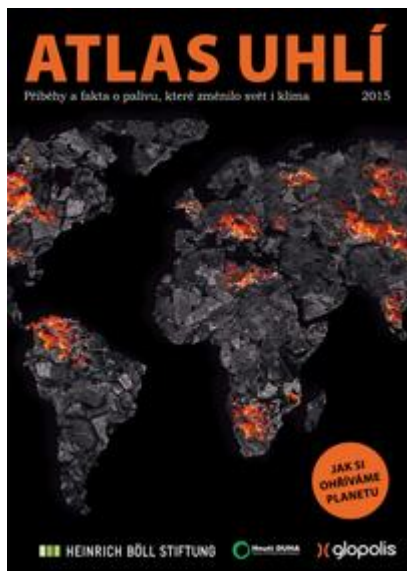
Příklady falšování bezpečnostních kontrol ve světě:

- Zaměstnanci americké elektrárenské společnosti FirstEnergy Corp. záměrně falšovali údaje o rozsáhlé trhlině (6 palců) v plášti nukleárního reaktoru v elektrárně Davis-Besse ve státě Ohio (USA). Společnost souhlasila se zaplacením pokut v celkové výši 28 milionů dolarů a přislíbila ministerstvu spravedlnosti spolupráci při administrativních procesech a kriminálním vyšetřování.
- Podobný, ale mnohonásobně rozsáhlejší atomový skandál postihl před časem největší japonskou energetickou společnost Tokyo Electric Power, když na základě upozornění bývalého zaměstnance bylo prokázáno zfalšování minimálně 29 záznamů o inspekcích prováděných od roku 1990. Firma vzhledem ke svému obrovskému dluhu 100 miliard dolarů zatajovala po léta trhliny v plášti dokonce dvanácti svých nukleárních reaktorů. Následně provedené kontroly prokázaly podobně skandální chování také u dalších provozovatelů japonských jaderných elektráren Tohoku Electric a Chubu Electric.

Tisková zpráva Jihočeských matek

Uhlí ve světě ustupuje ze scény

Nový Atlas uhlí mapuje historii i současnost paliva, které změnilo svět i klima

Těžba a spalování uhlí změnily během dvou století fungování světa i planetární klima a nyní ustupují ze scény. To je vedle mnoha dalších informací klíčovým sdělením nové reprezentativní publikace Atlas uhlí, která na padesáti stranách shrnuje historii i současnost kontroverzního paliva. Uhlí zažehlo a neslo průmyslovou revoluci, ale současně způsobilo ekologický i sociální úpadek celých oblastí. Dnes se zásadním způsobem podílí na změně klimatu - globálně je odpovědné za 43 % emisí oxidu uhličitého a více než čtvrtinu všech emisí skleníkových plynů. Progresivní země světa proto uhlí rychle opouštějí.

Negativní dopady spalování uhlí na zdraví obyvatel vedly k poklesu jeho využívání v Evropě a Severní Americe, aktuálně pak přispěly k zastavení růstu spotřeby v Číně. Portugalsko, Skotsko nebo Nový Zéland v příštích měsících ukončí provoz svých posledních uhelných elektráren. Podle nových odhadů poklesla v prvních třech čtvrtletích roku 2015 celosvětová spotřeba uhlí meziročně o 2,3 až 4,6 %.

Českou verzi publikace Atlas uhlí představila pražská kancelář nadace Heinrich - Böll - Stiftung i Hnutí DUHA a Glopolis. Celá publikace je ke stažení zde: http://hnutiduha.cz/sites/default/files/publikace/2015/11/atlas_uhli.pdf.

Nová publikace popisuje zrod uhlí i uhelného průmyslu i nedozírné škody, které napáchalo v průmyslových oblastech a také jeho vliv na změnu klimatu. Představuje ekonomickou nerentabilitu i sociální aspekty uhelného průmyslu – ztrátu perspektiv v průmyslových zemích či porušování lidských práv v zemích rozvojových a zároveň růst protiuhelného hnutí. Atlas popisuje ekonomické modely – skryté dotace pro uhlí či obchod s emisními povolenkami, které podle autorů dodnes nepřinesly žádný pozitivní efekt. Závěr publikace patří perspektivním energetickým politikám. Publikace obsahuje i samostatnou kapitulu o uhlí v Podkrušnohoří, jejímž autorem je energetický expert Hnutí DUHA Karel Polanecký.

Vzhledem k potřebě razantně snížit emise skleníkových plynů ovšem musí spotřeba uhlí do poloviny století klesnout podstatně výrazněji. Další využívání tohoto paliva tak bude ovlivněno i výsledky globální klimatické konference, která začíná 30. listopadu v Paříži.

Atlas uhlí přináší řadu informací o globálních i místních souvislostech těžby a spalování uhlí. Mimo jiné se zde dočtete, že:

- ve světě se každou sekundu spálí 253 tun uhlí,
- 80 % zásob uhlí je třeba nechat v zemi, abychom zabránili nejhorším projevům globální změny klimatu,
- Čína vypustila za posledních dvacet let spalováním uhlí šestkrát více emisí než Rusko,
- v Německu bylo kvůli těžbě uhlí zbouráno 230 obcí, v severních Čechách 81,
- Česká republika má na jednoho obyvatele větší spotřebu uhlí než Polsko,
- znečištění ovzduší způsobené spalováním uhlí zaviní každoročně statisíce předčasných úmrtí (z toho 18 000 v členských státech EU).

Atlas uhlí nemůže vynechat ani Českou republiku, jejíž severozápadní část byla vážně postižena povrchovou těžbou hnědého uhlí. Sobotkova vláda byla po listopadu první, která prolomila letos v říjnu limity těžby uhlí a umožnila těžbu dalších desítek milionů tun na dole Bílina. Toto rozhodnutí před klimatickou konferencí v Paříži staví ČR do velmi negativního světla. Současně však vláda potvrdila limity těžby pod Horním Jiřetínem a komplexem Chemopetrolu, kde nadále zablokovala 750 milionů tun uhlí.

Stefanie Groll, vedoucí autorského týmu z Heinrich-Böll-Stiftung řekla: „Uhlí je bílým koněm proměny německé energetiky. V posledních deseti letech jsme svědky velkého rozvoje obnovitelných zdrojů, navzdory tomu má však uhlí stále 44% v německém energetickém mixu – hnědé uhlí kolem 26% a černé 18%. Z pohledu ekonomiky i energetické bezpečnosti uhlí nepotřebujeme. Německo si může dovolit Energiewende bez fosilních paliv i jaderné energie – a pravděpodobně o to víc si ji mohou dovolit i jiné země.“

Karel Polanecký, energetický expert Hnutí DUHA, řekl: „Jednou z nejviditelnějších změn v České republice za posledních třicet let je výrazné snížení počtu kouřících komínů za zimních dní - v případě lokálního vytápění se u nás uhlí stalo marginálním zdrojem. Naopak v elektrárněnictví a teplárněnictví si zachovalo významnou roli, se všemi negativními důsledky. Potřebujeme aktivní kroky, které tento nežádoucí stav změni, například urychlené schválení zákona o snižování závislosti na fosilních palivech, k němuž se vláda vláda zavázala v programovém prohlášení.“

Petr Patočka, analytik centra Glopolis, řekl: „Pro obyvatele střední Evropy jsou obtížně představitelné dopady projektů těžby uhlí v zemích, jako je Bangladéš nebo Mosambik, kde dochází kvůli těžbě k nedobrovolnému přesídlování místních obyvatel. Během let 2009 až 2012 bylo v Mosambiku přesídleno okolo 2500 rodin. Většina těchto lidí byla nucena se přestěhovat do neúrodných oblastí bez dostatku vody. Na severozápadě Bangladéše hrozí kvůli plánovanému dolu v Phulbari přesídlení až 130 000 lidí .Atlas uhlí přináší v tomto směru velmi užitečné globální informace.“

Tisková zpráva Hnutí DUHA

Ekologická obnova podruhé

Calla ve spolupráci s pracovní skupinou Ekologie obnovy při katedře botaniky PŘF JU vydává knížku „Ekologická obnova území narušených těžbou nerostných surovin a průmyslovými deponiemi“. Jedná se druhé, výrazně přepracované a doplněné vydání této publikace. Na jejím psaní se podílelo 43 odborníků různých přírodovědných oborů, další desítky kolegů poskytly pro knížku svoje data, konzultace nebo fotografie. Knižka je stručným kompendiem poznatků, které dosud shromáždil v ČR mladý vědní obor ekologie obnovy o možnostech přírodě blízké obnovy tzv. postindustriálních lokalit. Hlavní kapitoly se tedy věnují výsypkám, kamenolomům, pískovnám, těžebním jíílů (např. kaolínu), těženým rašeliništím a odkalištím.

Zatímco tištěná verze knížky bude k dispozici už v nejbližších dnech v kanceláři Calla, elektronickou podobu v pdf si mohou zájemci stáhnout na

http://www.calla.cz/index.php?path=hl_stranka&php=4_nabidka.php#obnova_uzemi.

Jiří Řehounek

Lososi a bahenní byliny – brzdy pokroku

Málokdy se stává, aby název vegetační jednotky pronikl do médií, natož v odborné verzi. Snad jedinou výjimkou, které se tento majstrštyk v poslední době zdařil, je nitrofilní vegetace jednoletých merlíků a lebed na vlhkých místech (*Chenopodium rubri*), která údajně společně s lososem ohrožuje „pětimiliardový projekt jezů na Labi u Děčína“. Jiné důvody pro ochranu údolí přitom článek v E15 nejmenuje.

Evropská unie po nás přesto chce, abychom urychleně vyhlásili EVL Kaňon Labe, na jehož velké části se plánuje vyhlášení národní přírodní rezervace. Žijí zde desítky ohrožených druhů rostlin a živočichů, čtyři z nich patří mezi prioritní „naturové“ druhy. O nich ovšem není v článku ani zmínka.

Skoro se ani nechce věřit, že absence ostatních druhů v článku by mohla být náhoda nebo novinářské opomenutí. Ledaže na Děčínsku merlíky a lososi požírají beton.

Jiří Řehounek

První stádo praturů ve střední a východní Evropě se zabydluje v Milovicích

Nejdříve plaché vyčkávání uvnitř kamionu, a pak skok na čerstvou pastvinu. Tak vypadal příjezd prvního stáda zpětně šlechtěných praturů ve střední a východní Evropě, které dnes ráno dorazilo do středočeských Milovic. Zvířata měla zpočátku respekt před desítkami lidí, kteří očekávali jejich příjezd. Pak ale převládla touha vyměnit stísněné prostory kamionu za dvouhektarovou aklimatizační ohradu, kde měla zvířata k dispozici zelenou pastvinu, čerstvou vodu i křoviny, v nichž se mohla skrýt před okolím. Kamionem přijel býk a pět jalovic ve věku třinácti až pětadvaceti měsíců.

„Celé stádo zvládlo cestu v pořádku. Zvířata se během transportu ani vykládání nezranila,“ říká Dalibor Dostál, ředitel společnosti Česká krajina, která projekt připravila ve spolupráci s experty z Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, Biologického centra AV ČR, Univerzity Karlovy, Ústavu biologie obratlovců AV ČR a dalších institucí.

Pratury vyhubil člověk v celé Evropě, poslední uhynul v roce 1627 v královské

honitbě u polského městečka Jaktorow. Díky pokroku v genetice však v roce 2008 odstartoval projekt na jeho zpětné vyšlechtění. Nizozemský projekt TaurOs nadace Taurus Foundation ve spolupráci s vědci z Wageningenské university vybral několik primitivních evropských plemen skotu, která jsou praturovi geneticky a vzhledově nejbližší. Jejich vzájemným křížením se u potomků posilují znaky pratura, takže po několika generacích by měl být výsledkem živočich, který bude praturovi přesně odpovídat vzhledem i svoji ekologickou rolí.

Kamion se zvířaty dorazil do Milovic v pět hodin ráno. K vypuštění pak došlo po rozednění po sedmé hodině. Po měsíci by se praturi měli připojit na velké pastvině k patnácti divokým koním, kteří lokalitu obývají od zimy. Stejně jako koně budou i praturi pod dohledem vědců. Etologové již v den příjezdu začali zkoumat nejen chování zvířat uvnitř stáda, ale později budou sledovat i mezidruhové interakce, tedy vztahy mezi pratury a divokými koni.

Z Milovic pokračoval kamion s další skupinou praturů do Rumunska, kde vznikne další nové stádo. Kromě domovského Holandska se dosud zpětně šlechtění praturi objevili pouze v lokalitách v jižní Evropě: ve Faia Brava v Portugalsku, v Campanarios ve Španělsku a v chorvatském pohoří Velebit.

Tisková zpráva České krajiny (redakčně kráceno)

FOTOBLOG

Přírodovědné vycházky s Callou po prázdninách

V září a v říjnu jsme završili letošní cyklus přírodovědných vycházek pro veřejnost. Desítky zájemců provedli tentokrát lektoři netradičními místy - Radek Lučan za netopýry samotným centrem Budějovic, Petr Koutecký za rostlinami po ruderálech v parku 4Dvory a Petr Veselý po polích kolem Kaliště. Vycházky představujeme v dnešním fotoblogu.

Jiří Řehounek

Netopýří safari v parku Na Sadech

Za rostlinami a hmyzem do parku
4Dvory

Kroužkování na polích u Kaliště

Od ledna poběží druhé kolo e-learningových kurzů o ochraně přírody

Fórum ochrany přírody připravuje on-line vzdělávání v ochraně přírody. Inovativní vzdělávací koncept účastníkům garantuje jednak rozvoj jejich stávajících odborných znalostí, ale zároveň nabídne nejnovější poznatky a příklady praxe z oblasti ochrany životního prostředí.

Projekt si klade za cíl zlepšit mezi odbornou veřejností a stakeholdery informovanost o problematice ochrany přírody a postavení tohoto tématu ve společnosti. Svým rozsahem a zaměřením budou kurzy v českém prostředí jedinečné.

Hlavními tématy vzdělávacího konceptu jsou globální změna klimatu, kritické myšlení v ochraně

přírody, ochrana vod, lesnictví, šetrné zemědělství, legislativa, zvláštní typy managementů a vývoj české krajiny. Úroveň výuky v kurzech je srovnatelná s bakalářským studiem, někde s větším či menším důrazem na praktické aplikace. Tomu odpovídá i složení autorských týmů, patří do něj jak vysokoškolští kantoři, tak i praktičtí ochranáři, např. Bedřich Moldan, Vojtěch Kotecký, Tomáš Vrška, Jan Kadavý, Vojtěch Abrahám, Pavel Marhoul, David Pithart, atd. Celkem zde přednáší 39 přednášejících. Kurzy jsou určeny především k rozšíření základních znalostí v oboru, aktualizaci vědomostí dle nejnovějších poznatků z výzkumu a seznámení se s příklady dobré a špatné praxe.

E-learningové kurzy jsou určeny především pro úředníky, kteří chtějí mít soudobé informace a podklady pro vlastní práci a argumentaci; absolventy, kteří se chtějí zorientovat v praktických otázkách ochrany přírody a profesionální i amatérské ochranáře z řad zaujaté veřejnosti, kteří si chtějí ujasnit, jak některé věci fungují a seznámit se s možnostmi praktických opatření.

Každý kurz bude trvat 12 týdnů. V každém týdnu přibude další přednáška složená z kratších tematických bloků, celkem bude trvat 1,5h. Power-pointová prezentace bude doplněna slovním komentářem. Na počátku každého bloku bude několik otázek, které pomohou účastníkům kurzu uvědomit si, co o tématu už vědí a co by si mohli doplnit za informace. Na konci přednášky bude krátký test, který ověří znalosti tématu. Pro úspěšné ukončení kurzu není povinností sledovat všechny přednášky, otázky z nich se ale pak objeví v závěrečném testu, na základě něhož bude probíhat hodnocení. Další důležitou součástí kurzů budou krátké samostatné práce, které si budou studenti navzájem opravovat a mohou o nich, i o mnoha jiných záležitostech, diskutovat ve fórech. Úroveň těchto prací neovlivňuje závěrečnou známku, jsou však povinné. Kromě samotných přednášek bude k dispozici řada dodatkových materiálů, jako jsou rozhovory, komentované příklady dobré a špatné praxe apod. Účastník kurzu by měl počítat s přibližně 30 hodinami intenzivního studia na jednotlivý kurz.

První úspěšný běh kurzů běžel od října do prosince. Druhý běh začíná opět v lednu. Je možné se do kurzu zapojit i po jeho začátku, ale na začátku kurzů bude probíhat interaktivní část, jako jsou on-line konzultace s přednášejícími či mezi studujícími. K absolvování kurzů je zapotřebí pouze počítač a internet, vhodná je i webkamera a mikrofon pro on-line konzultace, ale i ty lze realizovat pomocí chatu.

Vzdělávání je bezplatné, bylo podpořeno v rámci grantů z Islandu, Lichtenštejnska a Norska, Fondu pro neziskové organizace, který koordinuje Nadace Partnerství.

STUDUJ PŘÍRODU ON-LINE!

NOVÉ E-LEARNINGOVÉ KURZY

- Kritické myšlení v ochraně přírody
- Managementy
- Lesnictví
- Ochrana vod
- Vývoj české krajiny
- Legislativa a ochrana přírody
- Zemědělství
- Globální změna klimatu

Přihlásit se můžete na [www.forumochranyprirody.cz /e-learning](http://www.forumochranyprirody.cz/e-learning)

Forum
ochrany přírody

Tiskové prohlášení Koalice proti palmovému oleji k příčinám rozsáhlých požárů v Indonésii

Důrazně se ohrazujeme proti obsahu reportáží, které jsme zaznamenali v českých médiích a které se týkají aktuálních rozsáhlých požárů pralesů a krajiny v Indonésii. V reportážích České televize a Českého rozhlasu jsme zachytili zkreslené informace, podle kterých jsou příčinou těchto katastrofických požárů zejména indonéští drobní zemědělci, kteří se takto snaží pro sebe vydobýt další zemědělskou půdu. Koalice proti palmovému oleji se tématu hospodaření s půdou v této části světa zabývá dlouhodobě a podle našich informací z různých indonéských i světových zdrojů je příčinou požárů více a velkou roli mezi

nimi hrají i obří nadnárodní korporace, které produkují palmový olej a další komodity. Za některými požáry podle našich informací stojí také spekulanti s pozemky, kteří se přeměnou divoké přírody v kulturní krajinu snaží dosáhnout zisku. Nepopíráme, že i místní zemědělci mají na zakládání požárů značný podíl, tvrdíme ale také to, že nejsou zdaleka jediní.

Pro pochopení příčin aktuální situace v Indonésii je třeba zmínit také dlouhodobý kontext nakládání s krajinou v této části světa. Původní indonéský prales se již několik desítek let proměňuje v rozsáhlé plantáže na pěstování surovin určených k výrobě palmového oleje, papíru a celulózy. Plantáže často nahrazují rašeliniště, půda se setrvale odvodňuje a degraduje použitím pesticidů a průmyslových hnojiv. Proto je půda daleko více náchylná k vzniku požárů. K jejich vzniku přispívá také letošní extrémní sucho způsobené klimatickým jevem El Niño. Vzhledem k tomu, že značné množství požárů vzniká v těsné blízkosti palmových nebo akáciových plantáží velkých korporací, existují silné indicie, že požáry mají sloužit také k získání další půdy a rozšíření aktivit těchto korporací. Takové chování těchto společností je příčinou aktuálního zvýšeného zájmu mnoha organizací a vědců, kterým není lhostejný osud indonéské divoké přírody i místních obyvatel.

Koalice proti palmovému oleji je nezávislá platforma organizací i jednotlivců, která přispívá ke snížení nadbytečné spotřeby palmového oleje v ČR. Za tuto situaci jsme navíc do velké míry zodpovědní i my - široká veřejnost v ČR i celé Evropě - jakožto spotřebitelé palmového oleje, který je obsažen zhruba v polovině všech balených výrobků od potravin až po kosmetiku a čisticí prostředky.

Koalice proti palmovému oleji

Výrobci kontaminují dětské hračky nevhodným nakládáním s elektroodpadem

Populární Rubikovy kostky skrývají hned dva hlavolamy. Jak se skládají a z čeho jsou složeny. Nový průzkum ekologické organizace Arnika totiž zjistil, že jsou v kostkách toxické zpomalovače hoření. Do nových výrobků včetně hraček a výrobků pro děti se dostávají z plastových částí elektroodpadu. Ve všech dvanácti vzorcích stanovila akreditovaná laboratoř VŠCHT přítomnost okta- nebo dekabromo difenyletheru (PBDE), tedy látky nepříznivě ovlivňující nervový a reprodukční systém. Do výrobků se dostaly kvůli nesystémové výjimce z mezinárodní, takzvané Stockholmské úmluvy, ale i kvůli nedostatkům evropské legislativy známé pod zkratkou REACH. Pro české spotřebitele, úřady i politiky by mělo být alarmující, že vzorky z České republiky dopadly v porovnání s Rubikovými kostkami z ostatních EU zemí nejhůře.

„Paradoxem zůstává, že hračkami s nejvyšší koncentrací byl prstový skateboard a rubikova kostka, které mají rozvíjet dětskou motoriku a IQ. Kvůli obsahu bromovaných zpomalovačů hoření ovšem mohou působit naprosto naopak. Recyklace samotná šetří zdroje a energii, nedá se ale považovat za jednoznačně pozitivní, pokud spolu s ní uvádíme do oběhu zakázané toxické látky. Většina evropského elektroodpadu se navíc zpracovává v rozvojových zemích - Číně a Africe. Toxický materiál, který vyvážíme do rozvojových zemí bez ohledu na pracovní podmínky podniků, které odpad zpracovávají, se nám ovšem vrací jako bumerang v podobě výrobků z černého recyklovaného plastu na náš trh,“ komentuje výsledky expertka Arniky na toxické látky ve spotřebním zboží Jitka Straková.

Do procesu zpracování elektroodpadu jsou zapojené děti, které z odpadu vyřídí druhotné suroviny. Plasty se často pálí na otevřeném ohni, čímž toxické látky unikají do životního prostředí. V lepším případě jsou zpracovávány na recyklačních linkách, ovšem za použití technologií, které úniku nebezpečných chemických látek do pracovního prostředí nezabrání.

„První z chemikálií je zakázána Stockholmskou úmluvou a druhá čeká na svůj zákaz při příštím zasedání. Obě se jen velice těžko odbourávají z životního prostředí a našich těl, kde negativně působí na nervový systém a reprodukci. Řadí se mezi endokrinní disruptory, látky narušující hormonální rovnováhu našich těl. Nebezpečné jsou zejména pro těhotné ženy a novorozence. Nenarozený plod a právě narozené dítě je totiž plně pod kontrolou hormonů. Pokud nějaké látky působení hormonů naruší, zpozdí či jinak ovlivní, může to mít trvalé následky na vývoj mozku dítěte či propuknutí vážných chorob v dospělosti,“ doplňuje vliv toxických látek na zdraví člověka Karolína Brabcová z programu Toxické látky a odpady sdružení Arnika. Vedle PBDE české vzorky obsahovaly nové bromované zpomalovače hoření, které se objevily na chemickém trhu teprve nedávno a jejichž zdravotní nezávadnost nebyla dosud ověřena.

Závěry průzkumu, který provedla Arnika v České republice a dalších pěti zemí EU (Slovensku, Německu, Polsku, Maďarsku a Švédsku), zazněly i na zasedání odborné komise Stockholmské úmluvy. Kromě samotných výsledků obsahuje zpráva české nevládní organizace návrh konkrétních opatření, jak do budoucna zabránit recyklaci toxických látek do nových výrobků.

Řešením tohoto problému a cílem je zodpovědně zlikvidovat nebezpečný elektroodpad za pomoci existujících technologií, které neuvolní další nebezpečné látky do pracovního prostředí nebo přírody, nikoli bránit recyklaci. Dalším klíčovým krokem je především zabránit zavádění do výroby takových látek, jejichž vlastnosti nejsou prozkoumány. Průzkum totiž mimo jiné poukazuje na praxi, kdy jsou zakázané zpomalovače nahrazovány novými chemikáliemi, jejichž chemické složení vzbuzuje obavy z obdobného působení na zdraví a životní prostředí, jako je tomu u chemikálií dříve vyrobených.

Průzkum Rubikových kostek na evropském trhu provedla Arnika v rámci své činnosti v mezinárodní síti nevládních organizací IPEN (International POPs Elimination Network). IPEN se prostřednictvím své pracovní skupiny pro dioxiny a odpady dlouhodobě snaží zamezit vývozu nebezpečného elektroodpadu do rozvojových zemí. „Pokoušíme se zastavit zavádění toxických látek do výrobků a jejich únik do životního prostředí,“ uvádí vedoucí pracovní skupiny IPENu a předseda Arniky Jindřich Petřík.

Tisková zpráva Arniky

ZROZENO V KRASCI

Soutěž „Jihočeská ratolest“ dostala k 5. narozeninám rekordní počet přihlášených projektů

KRAjská Síť Environmentálních Center (Krasec) a Jihočeský kraj dnes vyhlásily výsledky 5. ročníku soutěže projektů na ochranu životního prostředí „Jihočeská ratolest“. Slavnostním vyhlášením byl odstartován tradiční podzimní cyklus environmentálních akcí pro širokou i odbornou veřejnost „Jihočeské dny s Krascem 2015“, který potrvá první tři týdny v listopadu. Letos se veřejnost může nově těšit na sérii promítání dokumentárních filmů či cestovatelských besed pořádaných napříč jihočeským regionem.

V letošním ročníku Jihočeské ratolesti se soutěžilo ve čtyřech zavedených kategoriích pro obce, školy a školky, neziskové subjekty a vysokoškolské studenty. Celkem bylo přihlášeno 29 projektů a vysokoškolských prací s

přínosem pro ochranu přírody a životního prostředí či environmentální vzdělávání, výchovu a osvětu. „I v letošním ročníku byly zejména ve školní kategorii, ale i v rámci obecních a neziskových projektů bohatě zastoupeny nové přístupy k zakládání městské zeleně a téma přírodních zahrad“, rozebírá tento ročník soutěže po obsahové stránce její organizátorka Simona Šafarčíková.

Mezi obcemi, svazy obcí a mikroregiony zvítězilo město Strakonice s pokračováním projektu „Zahradou poznání“, který představuje několikaletý seriál využívající pro environmentální osvětu veřejnosti zmínek o krajině a přírodě v dílech slavných autorů spjatých s oblastí Prácheňska. Po pilotním ročníku Putování románovou krajinou se Strakonice do soutěže přihlásily a vyhrály s částmi cyklu Putování básnickou krajinou 2014 a Putování malovanou krajinou 2015.

Vítězství v kategorii pro školy a školky získalo Česko-anglické gymnázium z Českých Budějovic s projektem „Aby se mu lépe vedlo...“, který se zabýval ochranou Dobrovodského potoka, monitorováním kvality vody v něm i osvětou a prací s veřejností. „Letos byly projekty školní kategorie neobyčejně vyrovnané. I tak skvělé a nové projekty jako například lesní dny v MŠ Jarošov nad Nežárkou inspirované koncepcí lesních mateřských škol nebo tvorba medonosného valu v Habermannově sadu v Boršově nad Vltavou žáky z českobudějovického gymnázia Jírovceva skončily za umístěnými projekty. Porota se proto dohodla, že všem zúčastněným udělí ocenění“, dodává k situaci v kategorii škol a školek organizátorka soutěže.

Na prvním místě mezi neziskovými subjekty se umístilo Občanské sdružení pro rodinu, tradici a budoucnost s revitalizačním projektem „Přírodní park lom „Svatá Anna“ s naučnou stezkou“. Díky revitalizaci opuštěného lomu v Táboře pod vrcholem Měšického vrchu ožilo biologicky cenné území s polostepními trávníky, skalními stěnami, mokřady i vodními plochami, které obývá bohatá květena i fauna. Nadto vznikl atraktivní veřejný prostor na okraji nové zástavby, kde se mohou potkávat místní lidé při nejrůznějších akcích.

V rámci čtvrté kategorie vymezené pro bakalářské a magisterské práce získala první místo Dagmar Hucková se svou bakalářskou prací. Studentka Přírodovědecké fakulty Jihočeské univerzity se ve své studii věnuje genetické struktuře populací lipana podhorního v českých řekách, které jsou rybářsky obhospodařované. Její výsledky upozorňují, že intenzivní rybářské obhospodařování zapříčiňuje pokles původní genetické variability, což se obecně výrazně podílí na poklesu stavu populací lososovitých ryb.

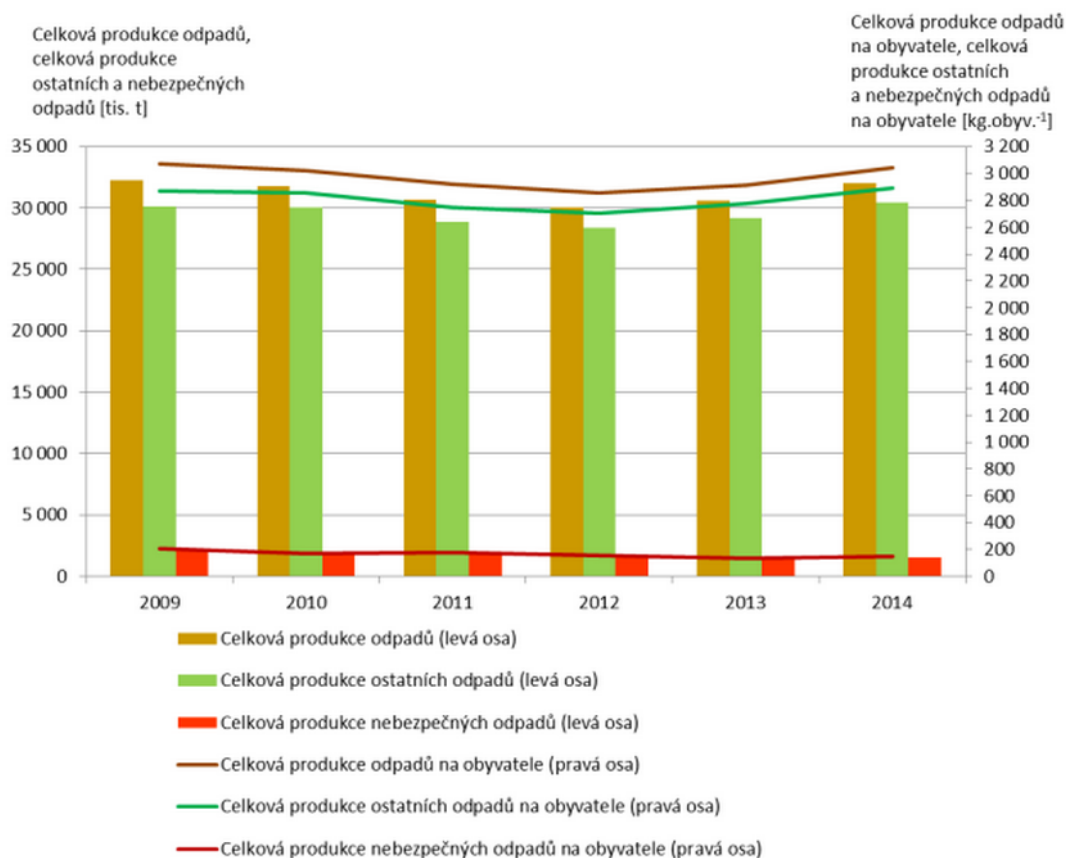

Vítězové i předkladatelé projektů umístěných na druhých a třetích místech jednotlivých kategorií převzali ceny z rukou předsedy spolku Krasec Petra Kurze a poskytovatelů záštity nad soutěží, tj. radní Jihočeského kraje pro oblast životního prostředí a lesnictví Ing. Hany Rodinové, Ph.D a rektora Jihočeské univerzity prof. RNDr. Libora Grubhoffera, CSc. Jednalo se o finanční odměny ve výši 7000, 5000, nebo 3000 Kč, certifikát a pestrý balíček regionálních výrobků. Přehled všech oceněných projektů včetně anotací najdete [zde](#).

Tisková zpráva sítě Krasec

Celková produkce odpadů v ČR

Celková produkce odpadů, celková produkce ostatních a nebezpečných odpadů v ČR [tis. t], celková produkce odpadů na obyvatele v ČR [kg.obyv.⁻¹], celková produkce ostatních a nebezpečných odpadů na obyvatele v ČR [kg.obyv.⁻¹], 2009–2014

Data byla stanovena podle metodiky Matematické vyjádření výpočtu „soustavy indikátorů OH“ platné pro daný rok.

Zdroj: CENIA, ČSÚ

POZVÁNKY NA AKCE

Ekoporadna při Schmidingerové knihovně ve Strakonících

ZVE

na workshop výroby přírodní kosmetiky

S Ing. Alenou Gajduškovou (kterou si možná pamatujete z farmářských trhů) se dozvíte něco málo z teorie a vyrobíte si bez použití chemie několik druhů kosmetiky, které můžete využít jakožto vánoční dárek. Přibližně tříhodinová akce se uskuteční **ve čtvrtek 3. 12. od 17 hod. na pobočce Šmidingerovy knihovny** (Husova 380). Kurzovné činí 200 Kč a je nutné jej uhradit předem na stejném místě.

Calla a Hnutí DUHA České Budějovice
Vás srdečně zvou na besedu z cyklu Zelených čtvrtků

Jak se mají žáby?

Se zoologem Vítem Zavadilem

Obojživelníci patří k nejhroženějším skupinám organismů.

Co je ohrožuje v české přírodě a jak je nejlépe chránit?

A přenášet, nebo nepřenášet?

Ve čtvrtek 10. prosince 2015 od 18:00 hodin

v galerii Měsíc ve dne, Nová ul. 3, České Budějovice.

Více informací:

Calla – Sdružení pro záchranu prostředí, Fráni Šrámka 35, České Budějovice
tel.: 384 971 930, calla@calla.cz, <http://www.calla.cz>

Hnutí DUHA České Budějovice, Dlouhá 134, Kaplice, tel: 380 311 459
ceskebudejovice@hnutiduha.cz, <http://www.hnutiduha.cz>

Akce je aktivita projektu „Pojďme do přírody/Povídejme si o přírodě“, který je
spolufinancován
Statutárním městem České Budějovice.

Webinář Fóra ochrany přírody

Vánoční speciál: Proč nikdy netočit zvířata

s režisérem Mariánem Polákem nejen o natáčení nového celovečerního filmu Planeta Česko

7. 12. 2015 od 17 hodin (kdekoliv je internetové připojení)

Moderuje Michael Hošek.

Pokud máte zájem účastnit se, přihlaste se na info@forumochranyprirody.cz a připište, prosím, zda máte soukromý účet na Google (není nutný, případně vám poskytneme náš přístup).

Starší webináře najdete na <https://www.youtube.com/user/forumochranyprirody/>.

OSTROVIDĚNÍ

Chcete se podílet na ochraně rysa ostrovida na Šumavě?
Chcete se stát dobrovolníkem Rysích hlídek?
Pak právě pro Vás je určen úvodní seminář Rysích hlídek „Ostrovidění“

4.-6. prosince v Prachaticích

Co vás s Rysími hlídkami čeká? Pobyt v divočině s novými přáteli, hledání stop, odlévání, měření či pátrání po rysí kořisti. Dozvíte se s námi zajímavosti o životě rysa, jako poznat jeho přítomnost v přírodě nebo jak můžete přispět k jeho ochraně.

Více informací naleznete na www.ceskadivocina.cz a www.selmy.cz
Kontaktujte nás na: tel. 775 734 434, rysi.hlidky@hnutiduha.cz

Zpravodaj **Ďáblík** pro své členy a přátele vydává:

Calla – Sdružení pro záchranu prostředí

Naše adresa: Fráni Šrámka 35, 370 01 České Budějovice

Telefony: 384 971 930, 387 311 381 • **Fax:** 384 971 939

E-mail: calla@calla.cz • **Internet:** <http://www.calla.cz> • Calla je také na [Facebooku](#)

Naše konto: 3202800544 / 0600 GE Money Bank, pob. České Budějovice

IČO: 62536761

Uzávěrka dalšího čísla je do 10.prosince 2015. Články posílejte na edvard.sequens@calla.cz.

Databázi odběratelů spravuje Romana Panská. Nechcete-li dostávat tento zpravodaj, napište nám a my Vás okamžitě vyřadíme z adresáře. Chcete-li se přihlásit k jeho pravidelnému odběru, pište na calla@calla.cz.

Všechna starší čísla občasníku **Ďáblík** najdete na webových stránkách Cally.

Líbil se Vám Ďáblík? Pomozte nám s jeho šířením!

Pošlete ho svým přátelům s nabídkou na pravidelný odběr do e-mailové schránky.

Můžete nám také přispět na vydávání.

Použijte číslo účtu 3202800544 / 0600 a variabilní symbol: 111.

Děkujeme!